

Emma Hennil

Boendesamordnare LSS

Bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9§8 LSS

Ärendet

Bakgrund

Barn med beviljat stöd enligt lagen om stöd och service i Lunds kommun

Vid en granskning genomförd i oktober 2022 framkommer att det totalt är 185 barn under 18 år som har någon insats beviljad enligt LSS i Lunds kommun. Det är vanligt förekommande att barnet har fler än en LSS insats beviljad. De insatserna som flest barn är beviljad är;

- Avlösarservice i hemmet enligt 9§5 LSS
- Korttidsvistelse utanför hemmet enligt 9§6 LSS
- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt 9§7 LSS
- Ledsagarservice enligt 9§3 LSS

Nuvarande verkställighet av beslut om bostad med särskild service för barn- och unga enligt 9§8 LSS

Under perioden 2015-01-01 till och med 2022-10-31 har totalt 15 barn och ungdomar i Lunds kommun blivit beviljad insatsen bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9§8 LSS (hädanefter kallad 9§8 boende). Några av barnen har fått två beslut om 9§8 boende under denna tidsperiod, vilket förklarar att det totalt fattats 21 beslut under denna period. Orsaken till att barn har två beslut är att beslut tidsbegränsas och när detta löper ut fattas nytt beslut om insatsen om fortsatt behov finns. Det har även förekommit att samma barn ansökt vid två tillfällen under tidsperioden, efter att de av olika anledningar valt att avsluta det första beslutet.

Eftersom Lunds kommun inte har ett eget 9§8 boende görs platsköp för barnen med beslut om 9§8 boende, alternativt om barnet är i

2022-11-02

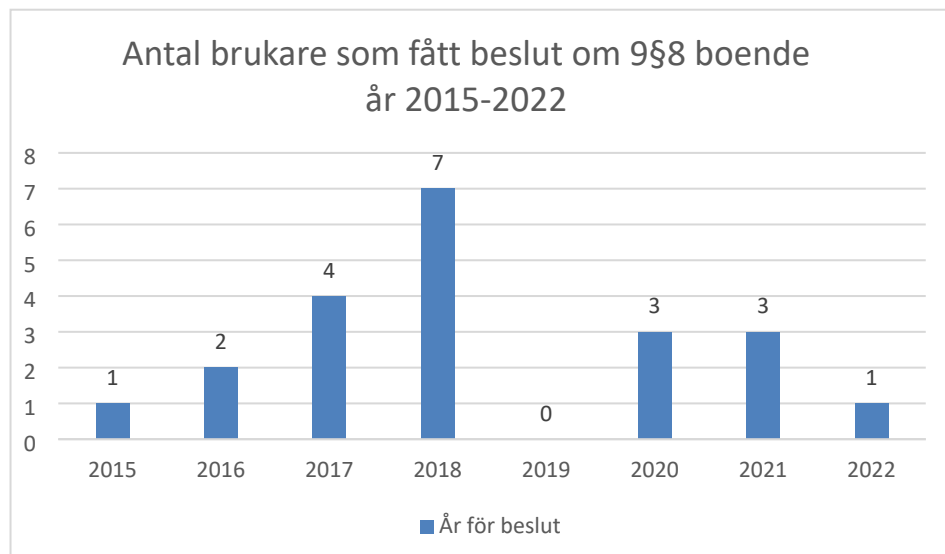
Diarienummer

VOO 2021/0247

övre tonåren och nära 18 år har beslutet kunnat verkställas på en bostad med särskild service för vuxna enligt 9§9 LSS. Utifrån Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2012:6 (S) framkommer att 9§8 boende inte bör samlokaliseras med någon verksamhet enligt LSS eller socialtjänstlagen (2001:453), för att undvika att en institutionsprägel. Vidare framkommer att 9§8 boende bör utformas så att barn och ungdomar som väsentligt skiljer sig åt i ålder och mognad bör i regel inte bo tillsammans. Det är därför inte fördelaktigt att barn bor tillsammans med vuxna i en bostad med särskild service för vuxna enligt 9§9 LSS. Dock har verkställighet på ett boende för vuxna gjorts även för barn, i syfte att barnet ska kunna stanna i Lunds kommun och kunna fortsätta skolgång i Lund samt skapa en långsiktig lösning med en bostad där barnet kan bo efter fyllda 18 år.

Beslut fattade 2015 - 2022

Nedan finns en graf som visar antal beslut om 9§8 boende som fattades under perioden 2015-2022.

Verkställigheten har sett ut som sådan:

- 3 beslut om 9§8 boende har verkställts på en bostad med särskild service för vuxna enligt 9§9 LSS i egen regi.
- 2 beslut om 9§8 boende avslutades då ingen plats hittades i Skåne, båda barnen sökte igen något år senare och beslutet kunde då verkställas. Dock sa boende efter kort tid upp

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

avtalet om platsköp för ett barn och beslutet avslutades då inget boende enligt 9§8 LSS fanns att erbjuda i Skåne.

- 6 beslut verkställdes på ett boende enligt 9§8 som hade nära samverkan med en gymnasieskola. Stödet beviljades utifrån att barnet skulle börja på gymnasieskola där.
- 6 beslut verkställdes på ett boende enligt 9§8 LSS i Skåne.
- 2 beslut som verkställdes på boende enligt 9§8 LSS i Skåne till att börja med har utföraren sedan sagt upp avtalet för. I båda ärendena hittades inget boende i Skåne och ett ärende verkställs nu genom platsköp i Göteborgsområdet och ett ärende verkställs på en bostad med särskild service för vuxna enligt 9§9 LSS i egen regi.
- 1 beslut som verkställdes på boende i Skåne har IVO dragit in tillstånd för, ny verkställighet på annat 9§8 boende i Skåne därefter.

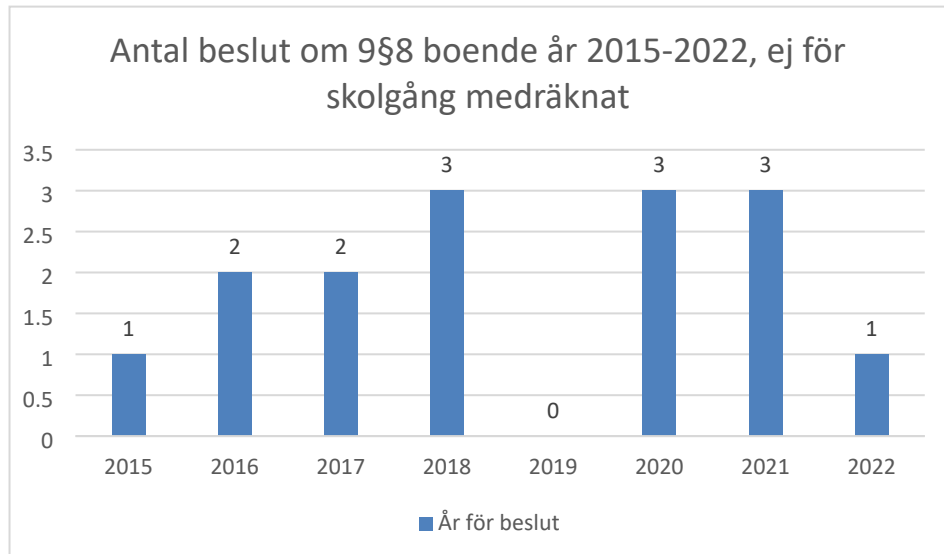
Insatsen 9§8 boende kan beviljas av olika orsaker. En orsak kan vara att barnet som ska delta i undervisning på skola som är utanför pendlingsavstånd, vanligtvis gymnasieskolan. I dessa fall prövas ansökan utifrån barnets behov av insatsen för att kunna fullfölja skolgång och behov av boende utifrån detta. Annat skäl för att ett barn ska beviljas insatsen kan vara att barnet har ett omfattande medicinskt omvårdnadsbehov dygnet runt eller att barnet har ett svårt utåtagerande beteende som gör att familjen och syskon inte känner sig trygga och att barnet har ett omfattande behov av stöd och service i vardagen och av dessa skäl inte längre kan bo kvar i sitt föräldrahem.

De barn som beviljats 9§8 boende utifrån skolgång kommer Lunds kommun fortsatt behöva köpa plats för, då dessa skolor och boenden är på annan ort. Diagram nedan visar beslut om 9§8 boende fattat under perioden 2015–2022, där orsaken till beslutet inte var att barnet ska gå på skola på annan ort.

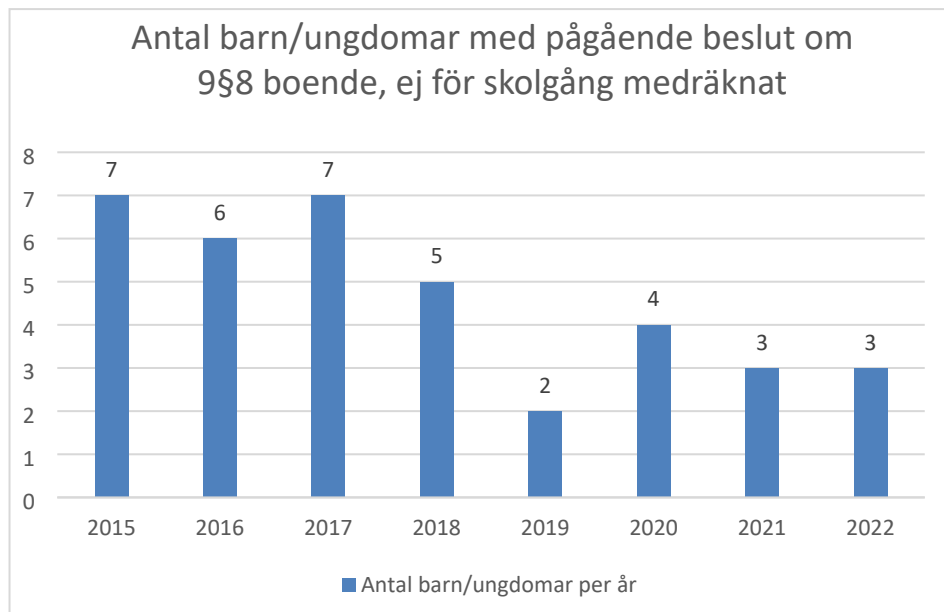
2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

Då antal beslut om 9§8 boende kan skilja sig i förhållande till hur många som har insatsen pågående följer nedan ett diagram över detta. Statistiken visar att fler barn haft insatsen pågående jämfört med antal beslut som fattats. Detta beror på att beslut om insatsen inte fattas varje år.

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

Omvärldsbevakning

Vård- och omsorgsförvaltningen har genom omvärldsbevakning noterat att flertalet kommuner i Skåne i jämförbar storlek som Lunds kommun har 9§8 boende inom egen regi. Kommuner som Helsingborg, Kristianstad, Malmö och Eslöv har ett eller flera 9§8 boenden enligt LSS.

Prognos

För att ta fram en prognos gällande barn som kan vara i behov av 9§8 boende har utförare för korttidsvistelse enligt 9§6 LSS och korttidsstillsyn enligt 9§7 LSS samt SoL/LSS-handläggare tillfrågats. De har sedan gjort en bedömning gällande vilka barn som idag har beviljade LSS-insatser som de bedömer kan ha behov av och rätt till insatsen bostad med särskild service för barn och ungdom enligt 9§8 LSS. Det har identifierats åtta barn som utifrån sin nuvarande situation kan ha behov av insatsen 9§8 boende de kommande åren. Fler kan tillkomma beroende på till exempel hur barnet utvecklas. Barnen är mellan 8 och 16 år gamla och har ett omfattande behov av stöd i sin vardag. Merparten av barnen har diagnosen autism och några har även diagnosen utvecklingsstörning. Merparten har även ADHD. Gemensamt för samtliga barn är att de har bristande impulskontroll, är utåtagerande och hemsituationen är ofta svår för föräldrar och syskon trots att LSS-insatser exempelvis i form av korttidsvistelse och avlösarservice är beviljade i stor omfattning.

Det är svårt att göra någon uppskattning om vilket år barnen kan komma att ansöka om insatsen och därmed när det faktiska behovet av insatsen uppstår.

Enligt 9 § LSS finns fler insatser som ett barn och deras familj kan ansöka om, så som avlösarservice, korttidsvistelse och personlig assistans. Det finns därmed en möjlighet att en del familjer väjer att ansöka om andra insatser, trots att utförare och handläggare bedömer att barnet har behov av och skulle ha rätt till 9§8 boende.

Utifrån att det identifierats att det finns omkring åtta barn som har omfattande behov och kan komma att ha behov av insatsen 9§8 boende ser vård- och omsorgsförvaltningen att behovet av insatsen kommer att finnas de kommande åren. I kombination mot bakgrund och beslutsstatistik sedan år 2015 så kan det konstateras att det finns skäl att anta att det kommer att finnas återkommande behov av insatsen i Lunds kommun.

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

Behov av 9§8 boende brukar först bli aktuellt vid 10 års ålder¹. I prognos kan beräknas att barnet bor i 9§8 boende till 18 års ålder, men det är möjligt att bo i 9§8 boende tills barnet gått ut gymnasieskola. En god planering för eventuell flytt till boende för vuxna är då möjlig att göra. En fördel om barnet flyttar till boende för vuxna vid 18 års ålder är att barnen i 9§8 boendet blir mer jämnåriga, jämfört med om barnet flyttar vid 20 års ålder.

Utformning av bostaden

Utifrån Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2012:6 (S) framkommer att bostaden ska utformas så att varje barn och ungdom tillförsäkras en boendemiljö som är säker och trygg. Både inomhus- och utomhusmiljön ska vara anpassad efter barnens och ungdomarnas behov. Vidare framkommer att nämnden vid beslut om insatsen bostad med särskild service ska ta hänsyn till om det barn eller den ungdom som på grund av sin funktionsnedsättning har svårt att ha många relationer och därför behöver bo med ett mycket begränsat antal personer. Det framkommer att ett allmänt råd är att det i regel bor två till fyra barn och ungdomar i bostaden. Barn- och ungdomar som väsentligt skiljer sig åt i ålder och mognad bör i regel inte bo tillsammans.

Utifrån de barn som enligt prognos kan bli aktuella för 9§8 boende framkommer att det finns behov av anpassningar utifrån miljö. De barn som bedöms vara aktuella för insatsen har generellt ett stort behov av stöd. Flera av barnen har psykiatriska svårigheter och/eller självskadebeteende. Den fysiska miljön för barnen behöver vara lugn och fri från intryck. För att barnet ska må bra och få sina behov tillgodosedda på bästa sätt så finns det behov av god ljudisolering då flera barn är känsliga för ljud. Flera av barnen behöver även ha möjlighet till egen ingång och kunna bo där utan att umgås eller se andra barn då barnen på grund av sin funktionsnedsättning har svårt att interagera med andra jämnåriga. Det finns behov av eget kök och toalett för samtliga barn. Det har framkommit att flera av barnen har utmanande och utåtagerande beteende, vilket gör att de har behov av nära personalstöd. Barnen har ofta svårt med impuls kontroll och att se konsekvenserna av sitt beteende, vilket gör att de har en till två personal som alltid är nära och stöttar dem. Utifrån barnens behov

¹ Framkommer vid intervju med enhetschefer för korttidsvistelse och korttidsstillsyn LSS

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

bör boendet utformas på ett sätt som möjliggör att boendet kan anpassas utifrån barnens behov, med möjlighet till både enskildhet men också att umgås för de barn som kan det.

Samverkan utbildningsförvaltning, barn-och skolförvaltning och socialförvaltning

Vård- och omsorgsförvaltningen har arbetat med möjligheten att ha samtliga delar av barnets vardag såsom boende och skola i samma hus då barnen kan ha mycket svårt med miljöombyte. Vård- och omsorgsförvaltningen har samverkat med utbildningsförvaltningen, barn- och skolförvaltningen samt socialförvaltningen för att utreda behovet av bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt 9§8 LSS i Lunds kommun. Samtliga förvaltningar är eniga i att det finns barn med mycket komplexa behov där samverkan mellan förvaltningarna är nödvändig. Skolans utgångspunkt är att elever i första hand ska komma till skolan utifrån en friskfaktor som de värdesätter högt. I enskilda ärenden kan det bli aktuellt med hemundervisning och en särskild utredning och beslut om detta krävs då. Socialförvaltningen är positivt inställda till att vård- och omsorgsförvaltningen har LSS boende i egen regi. Möjligheten att samverka kring ett gemensamt boende där vård- och omsorgsförvaltningen har 9§8 boende LSS och socialförvaltningen HVB boende har diskuterats och undersökts med hjälp av kommunjurist inom socialförvaltningen men resulterat i svårigheter att kombinera de två lagstiftningarna Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och Service till vissa funktionshindrade, bostädernas olika krav på utformning och sekretesslagens bestämmelser. Vård- och omsorgsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, skol- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen är överens om att det krävs samverkan mellan förvaltningarna i komplexa ärenden men att detta får ske på individnivå utifrån behov i varje enskilt ärende. Vård- och omsorgsförvaltningen ser för tillfället inte ett behov av att ha 9§8 boende och skola i samma lokal då barn som idag är aktuella för insatsen klarar att byta miljö mellan boende och skola. När verksamheter enligt LSS bedrivs ska de främja jämlikhet i levnadsvillkor med målet att leva som andra vilket är viktiga aspekter i övervägandet att förvaltningarna har separata verksamheter. Här har även beaktats Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2012:6 (S) där det framkommer att 9§8 boende inte bör samlokaliseras med någon annan verksamhet enligt LSS eller socialtjänstlagen för att undvika att institutionsprägel.

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

Inom Lunds kommun finns också Bibass (Barn i behov av särskilt stöd) samordnare där barn och familjer med särskilt komplexa behov och där det krävs samverkan mellan olika förvaltningar och med Region Skåne, genom ett konsultationsteam kan få en samordnare utsedd vars uppgift är att samordna kontakter, sammankalla och ansvara för samverkansmöten.

Digital utveckling

I samtal med enhetschefer inom korttids tillsyn- och korttidsvistelse LSS framkommer att de använder mycket digitalt stöd kring de barn som idag är beviljade korttids tillsyn- och korttidsvistelse enligt LSS. Detta är stöd så som appar, bildstöd och övriga kognitiva stöd som underlättar barnens dag. Det skulle även vara möjligt att utveckla mer med digitalt stöd till exempel för tillsyn när barnet sover eller är själv på sitt rum. Detta digitala stöd skulle troligen vara aktuellt även för barn på en bostad med särskild service enligt 9§8 LSS. Dock kan inte det digitala stödet ersätta det stöd som barnet behöver av personal och/eller vårdnadshavare, vilket gör att det kan bli ett komplement men inte ersätta den person som stöttar barnet.

Barn- och familjeperspektiv

Vid ansökan om insatser enligt LSS för ett barn eller ungdom beaktas alltid barnets bästa. Utgångspunkten för barn och ungdomar som omfattas av personkretsen enligt 1 § LSS är att bo kvar i föräldrahemmet. Insatsen 9§8 boende beviljas barn och ungdomar först när andra insatser enligt LSS, exempelvis korttidsvistelse, avlösarservice och ledsagarservice, har prövats och uteslutits.

De barn som blir beviljade 9§8 boende har omfattande behov av stöd och omvårdnad under hela dygnet. Barnets behov påverkar hela barnets familj och i de familjer där det finns syskon påverkar dessa behov även syskonen. Samtliga ärenden som enligt prognos kommer behöva 9§8 boende har syskon som de bor med idag. Barn beviljas avlösarservice och korttidsvistelse bland annat i syfte att föräldrarna ska få avlastning. Under den tid då barnet har stöd av personal i stället för vårdnadshavare, finns möjlighet att umgås med barnets syskon och stötta syskon i deras utveckling. När ett barn beviljas insatsen bostad med särskild service enligt 9§8 LSS beaktas även syskonens perspektiv och möjlighet för barnet och syskon att upprätthålla kontakten med varandra underlättas när beslut kan verkställas i Lunds kommun.

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

Av prop 1992/93:159 framkommer att bostad med särskild service för barn och ungdomar ska kunna användas flexibelt och efter barnets och familjens behov. Av 6 § LSS framgår att den enskilde i största möjliga utsträckning ska ges inflytande och medbestämmande över insatsen. I SOSFS 2012:6 (S) framkommer att den som ansvarar för verksamheten bör se till att barnet eller ungdomen får kommunikativt och kognitivt stöd, uppmuntras att framföra sina åsikter och får information om genomförandet av insatsen och när insatsen gäller ett barn, ska den som bedriver verksamheten regelbundet ha kontakt med barnets vårdnadshavare för att underlätta deras inflytande och medbestämmande.

En viktig aspekt gällande barnperspektivet är att då beslut om bostad med särskild service för om barn och ungdom enligt 9§8 LSS idag verkställs genom platsköp på privata boenden så är det den privata aktören som bestämmer om de kan ta emot barnet och om de säger upp platsen. Vid uppsägning av plats på privat boende behöver barnet oftast flytta därifrån inom en månad, vilket försvårar möjligheten att hitta en ny hållbar verkställighet av beslutet om 9§8 boende. Detta är en aspekt som negativt kan påverka barnet, då det är osäkert hur länge ett barn får stanna i den miljö där den blivit trygg. Sedan år 2021 har vård- och omsorgsförvaltningen fått två uppsägningar av privata avtal med hänvisning till att utföraren inte kan möta barnets behov. Vid båda tillfällena har ingen permanent lösning hittats under uppsägningstiden på en månad och tillfälliga lösningar inom korttidsvistelse i Lund har blivit akuta lösningar i väntan på permanenta lösningar. Detta innebär flera byten av boende för barnet vilket är en stor utmaning för denna målgrupp. Det innebär också svårigheter för skola att ha verksamhet under tiden den tillfälliga lösningen finns. Om det finns ett 9§8 boende i Lunds kommuns regi kan platsen på detta boende inte sägas upp, utan kommunen har yttersta ansvar och ansvarar då för att tillgodose behovet. Platsköp blir då enbart aktuellt vid resurs- eller kompetensbrist, liksom övriga insatser som vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för. Under de senaste åren har det uppmärksammats att det är allt svårare att köpa plats på 9§8 boende för de barn som har behov, då de privata boendena tackar nej till placeringen. Det har medfört att vård- och omsorgsförvaltningen i dagsläget har en köpt plats i Göteborgsområdet. Placering med långt geografiskt avstånd får stora konsekvenser både för barnet och dess familj. För barnet innebär det byte av skolmiljö och större svårigheter att bibehålla en naturlig kontakt med det sociala nätverket på hemorten. Relationen till föräldrar och syskon kan förändras då det geografiska avståndet medför större svårigheter att

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

bibehålla relationen. Det har också uppmärksammats att vårdnadshavare har valt att avsluta beviljad insats om 9§8 boende med hänvisning till att Lunds kommun inte kunnat erbjuda boende inom Skåne.

Det råder enighet mellan enhetschefer inom korttidsvistelse och LSS/SoL-handläggare att kompetens finns bland personal i Lunds kommun för att bemöta de barn som har behov av 9§8 boende, men då det saknas verksamhet för 9§8 boende kan behovet idag inte tillgodoses i Lunds kommun.

Nuvarande verksamhet och ekonomiska aspekter

När privata utförare som vård- och omsorgsförvaltningen i Lunds kommun har köpt plats av för verkställighet av 9§8 boende sagt upp avtal för placering har befintliga verksamheter i Lunds kommun med kort framförhållning arbetat fram akuta lösningar för barnet. Detta har inneburit att andra barn och ungdomar fått vänta med att påbörja beviljad insats om korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS. Personal från olika verksamheter inom korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS och korttidstillsyn enligt 9 § 7 LSS har fått lyftas från sin ordinarie arbetsplats för att arbeta i det enskilda ärendet. Då det inte funnits platser inom ordinarie verksamheter har det blivit nödvändigt att uppbringa tillfälliga lokaler. Verksamhetschef för korttidsvistelse och korttidstillsyn har uppgett en kostnad om ca 1,6 mnkr för akut lösning för ett barn som fick ske under sommaren 2022.

Vård- och omsorgsförvaltningens ekonomienhet och lokalplanerare har gjort en beräkning på kostnaden för ett 9§8 boende med fyra barn i egen regi i Lund.

Nuvarande kostnad per år för externa placeringar inklusive att en placering verkställts inom egen regi på grund av att ingen extern

2022-11-02

Diarienummer

VOO 2021/0247

leverantör har klarat av att verkställa beslutet, är kostnaden per år idag ca 18 mnkr – 20 mnkr.

Ett boende för 4 barn i egen regi placerat i Lund beräknas kosta ca 13,9 mnkr / år.

I kostnaden inryms personal (11,0 mnkr), lokaler (2,6 mnkr) övriga kostnader samt intäkter (egenavgift).

Kostnaden för ett 9§8 boende i egen regi beräknas vara ca 5–7 mnkr lägre för nämnden jämfört med externa placeringar.

En nybyggnation ska tas upp i nämndens lokal- och bostadsplan samt i kommunens strategiska lokalförsörjningsplan och EVP processen då det innebär en investering för kommunen om det verkställs av Serviceförvaltningen.